

Stefan Moysa

"Mosstab des Glaubens : Fragen heutiger Christen im Licht des Neuen Testaments", Rudolf Schnackenburg, Freiburg-Basel-Wien 1978 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/4, 201-202

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mut (Wiara jako odwaga — 47, 1977, z. III, s. 188) oraz *Erfahrung des Geistes* (Doświadczenie Ducha — 48, 1978, z. II, s. 209—210).

Teologia łaski jest też jednym z ulubionych tematów autora. W tym tomie porusza on całkiem nowe zagadnienie, jak usprawiedliwienie człowieka może wpłynąć na kształtowanie się świata. Dokonuje się to zdaniem autora w ten sposób, że wiara, nadzieja i miłość nierozłącznie z usprawiedliwieniem związane, które w sposób zasadniczy określają egzystencję człowieka i dają mu bezpośredni stosunek do Boga, stwarzają również między światem a Bogiem stosunek bezpośredniości.

Wreszcie należy odnotować, że pierwszy raz od 1964 roku, to jest od ukazania się tomu 4 pism Rahnera, pojawia się w nich tematyka mariologiczna. W pierwszym artykule dotyczącym tej dziedziny autor rozważa, jak Maryja wnosi do Kościoła doskonałość tego, co jest specyficznie kobiece. Drugi zajmuje stanowisko wobec kontrowersyjnych zdań dotyczących dziewictwa Matki Najświętszej.

Ostatni tom pism teologicznych jest między innymi dowodem, że Karl Rahner mimo podeszłego wieku, który przy każdej okazji podkreśla, nie przestał kształtować teologii katolickiej i twórczo wpływać na życie chrześcijan.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Rudolf SCHNACKENBURG, *Massstab des Glaubens. Fragen heutiger Christen im Licht des Neuen Testaments*, Freiburg-Basel-Wien 1978, Verlag Herder, s. 255.

W dzisiejszej dyskusji teologicznej, która toczy się zwłaszcza na Zachodzie, często omawiane są sprawy ściśle związane z życiem Kościoła i z życiem chrześcijan w świecie. Biblista bywa często zapytywany, co należy sądzić o takim czy innym problemie praktycznym w świetle Nowego Testamentu. Książka powstała z artykułów, które dają odpowiedzi na takie właśnie pytania.

Na wstępie autor rozważa funkcję egzegezy w teologii i w Kościele. Rola teologii została silnie uwytłumiona przez Sobór Watykański II. W związku z tym powstaje pytanie, jaka jest z kolei rola egzegezy wobec teologii. Schnackenburg uważa, że egzegeza powinna poprzez historycznie uwarunkowany obraz świata przedstawiony w Biblii, dotrzeć do tej prawdy, którą Pismo św. chce dzisiejszemu człowiekowi przedstawić. Ponadto widzi on konieczność dalszego pogłębiania badań nad Jezusem historycznym przedstawionym w Nowym Testamencie, jak też podejmowania przez egzegezę takich pytań, jak jedność chrześcijan, urząd kościelny, znaczenie charyzmatów, problem urzędu Piotrowego. Ten rozdział można więc uważać jako pewien program wyznaczony dla całej książki.

Dwa dalsze rozdziały dotyczą problemów chrystologicznych i znajdują się w związku z wielkim zainteresowaniem, jakie wywołuje osoba Jezusa w Kościele i poza Kościołem. Pierwszy z nich stawia jeszcze raz pytanie, jak się miewa wiara w Jezusa, którą wyznaje Kościół, do Jezusa historycznego, takiego jakim przedstawiają Go ewangelie. Autor omawia krótko zarówno starszą, jak też współczesną dyskusję na ten temat i stwierdza, że główny punkt zainteresowania dotyczy obecnie Jezusa historycznego. Zniknął też dawny pesymizm co do możliwości dotarcia poprzez ewangelię do Jego osoby. Schnackenburg widzi ścisły związek między Jezusem historycznym a Chrystusem zmartwychwstałym i mówi o dwóch stopniach objawienia się Jezusa. Po zmartwychwstaniu apostołowie nie poznali innego Chrystusa, ale poznali Go na nowy sposób. Czynnikiem łączącym oba stopnie jest ścisły związek Jezusa z Ojcem.

Drugi artykuł chrystologiczny dotyczy dokładnego znaczenia wiary w Syna Bożego, jaka ukazuje się na kartach Nowego Testamentu. Po analizie tego pojęcia w pismach wczesnochrześcijańskich i Pawłowych, autor widzi jego szczytowy rozwój u św. Jana. Tam można bowiem wyraźnie odnaleźć wiarę w bóstwo Jezusa, w Jego mesjańskość i w ścisłą jedność z Ojcem.

Dwa dalsze opracowania dotyczą problemów związanych z jednością chrześcijan. Pierwsze z nich naświetla kluczowe dla tego zagadnienia i całego Nowego Testamentu, pojęcie *koinonia*. Po przeanalizowaniu pism Pawłowych i Janowych, Schnackenburg dochodzi do wniosku, że *koinonia* w Nowym Testamencie oznacza współuczestnictwo w życiu Bożym udzielonym przez Jezusa Chrystusa i Ducha. To współuczestnictwo ma zawsze wymiar eklezjalny. Drugim, ekumenicznie bardzo ważnym problemem, jest sprawa urzędu kościelnego. Autor stwierdza, że w pierwotnym Kościele istnieje różnorodność posług. Nowy Testament mówi o apostołach i nauczycielach. Szybko wykształcają się struktury urzędów prezbiterów i biskupów. Przy całej tej różnorodności można stwierdzić, że urząd w Kościele nie pochodzi z wyboru gminy, ale z daru Bożego. Tak samo nie ulega wątpliwości potrzeba i autentyczność urzędu biskupów, który miał zastąpić urząd apostołski.

Inne równie ciekawe przyczynki możemy tylko wymienić. Autor stara się więc przedstawić doświadczenia duchowe chrześcijan współczesnych w świetle Nowego Testamentu. Zatrzymuje się również nad problemem zła, zwłaszcza osobowego, jak też nad ogólnym znaczeniem takich pojęć w Piśmie św., jak moc, władza i pokój.

Wszystkie artykuły charakteryzuje otwartość na wszelkie nowe problemy, wysoko kompetentna i niczym nie uprzedzona analiza biblijna oraz wierność danym biblijnym. Książka może być dlatego normatywnym dla wiary chrześcijan i pewnym przewodnikiem wśród skomplikowanych problemów współczesnego chrześcijaństwa.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Heinrich FRIES, *Verstehender Glaube*, Leipzig 1976, St. Benno-Verlag, s. 130.

Książka jest zasadniczo skróconym wydaniem innej pt. *Herausgeforderter Glaube*, München 1968, Kösel-Verlag, którą prezentowaliśmy już naszym czytelnikom (por. *Collectanea Theologica* 39, 1969, z. II, 158—159). Została wydana również w języku polskim pt. *Wiara zakwestionowana*, Warszawa 1975, Biblioteka „Więzi”. Odsyłamy więc czytelnika do poprzedniego omówienia i ewentualnie do polskiego wydania. Jeden natomiast rozdział recenzowanej książki pt. *Glaube — Thema zweier Konzile*, został wzięty z innego zbioru autora: *Glaube und Kirche auf dem Prüfstand*, München — Freiburg i Br. 1970, Erich Wewel Verlag, również już recenzowanego w naszym czasopiśmie (41, 1971, z. IV, 199—200).

Dokonany wybór jest zdeteterminowany innym tytułem. Autor wolał widocznie w kilka lat po wydaniu swojej pierwszej książki położyć nacisk na te partie, które omawiają rozumowe uzasadnienie, pogłębienie i wyznawanie wiary. Zostały natomiast opuszczone rozdziały mówiące o zakwestionowaniu wiary przez świat współczesny. Być może pewne uzasadnienie dla takiego wyboru można też odnaleźć w różnej sytuacji społecznej krajów, w których dokonano obu wydań.

Dodany natomiast rozdział wskazuje na odmienne do pewnego stopnia perspektywy, które dominowały na Soborze Watykańskim I i II odnośnie analizy wiary. Sobór Watykański I musiał bowiem stawić czoło zarówno prądom domagającym się całkowitej autonomii dla rozumu ludzkiego, jak też ówczesnemu fideizmowi, opierającemu się w sprawach wiary wyłącznie na uczuciu i doświadczeniu religijnym. Te perspektywy polemiczne, które należy rozumieć w duchu ówczesnych czasów, musiały być uzupełnione przez